

Návrh na poskytnutie finančných prostriedkov z rezervy vlády mestu Banská Štiavnica na odstránenie následkov ničivého požiaru

Slovenská republika je viazaná Dohovorom o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva (ďalej len „Dohovor“), ktorý bol prijatý 15. februára 1991 ešte v rámci bývalej Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.¹

Základnou povinnosťou každého zmluvného štátu Dohovoru, teda aj pre Slovenskú republiku, je zabezpečiť pre budúce generácie: označenie, ochranu, zachovanie, prezentovanie a odovzdanie kultúrneho a prírodného dedičstva, nachádzajúceho sa na jeho území, ktoré je definované v Dohovore. Konkrétne povinnosti k pamiatkam na vlastnom území sú uvedené v článkoch 4 a 5 Dohovoru:

Čl. 4

Každý zmluvný štát uznáva, že v prvom rade je jeho povinnosťou zabezpečiť označenie, ochranu, zachovanie, prezentovanie a odovzdávanie budúcim generáciám kultúrneho a prírodného dedičstva uvedeného v čl. 1 a 2 a nachádzajúceho sa na jeho území. Za tým účelom urobí všetko pri maximálnom využití svojich vlastných zdrojov, a tam, kde je to vhodné, spolu s medzinárodnou pomocou a spoluprácou, najmä finančnou, umeleckou, vedeckou a technickou, akú bude môcť dostať.

Čl. 5

Za účelom zabezpečenia účinných a aktuálnych opatrení na ochranu, zachovanie a prezentovanie kultúrneho a prírodného dedičstva nachádzajúceho sa na území zmluvného štátu bude do tej miery, ako to bude možné a zodpovedajúce, usilovať:

- a) o prijatie všeobecnej politiky zameranej na posilnenie úlohy kultúrneho a prírodného dedičstva v živote spoločenstva a začlenenie ochrany tohto dedičstva do komplexných plánovacích programov;*
- b) o vytvorenie služieb na ochranu, zachovanie a prezentovanie kultúrneho a prírodného dedičstva s príslušnými zamestnancami majúcimi prostriedky na výkon týchto funkcií, na svojich územiach tam, kde takéto služby neexistujú;*

¹ Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí o prijatí Dohovoru bolo publikované v Zbierke zákonov ČSFR zo 6. mája 1991, čiastka 32, pod číslom 159/1991.

- c) *o rozvinutie vedeckých a technických štúdií a výskumu a o vypracovanie metód práce, s ktorými bude štát schopný pôsobiť proti nebezpečenstvám, ktoré ohrozujú jeho kultúrne alebo národné dedičstvo;*
- d) *o **prijatie** zodpovedajúcich právnych, vedeckých, technických, administratívnych a **finančných opatrení** potrebných na označenie, ochranu, zachovanie, prezentovanie a **obnovu tohto dedičstva**; a*
- e) *o podporu pri vytváraní alebo rozvíjaní národných alebo regionálnych stredísk pre školenie v oblasti ochrany, zachovania a prezentovania kultúrneho a prírodného dedičstva a o podporovanie vedeckého výskumu v tejto oblasti.*

Územie Banskej Štiavnice, spolu s technickými pamiatkami v jej okolí, je lokalitou zapísanou v Zozname svetového dedičstva UNESCO už takmer tri desaťročia. Okrem pamiatkových území Pamiatkovej rezervácie (ďalej „PR“) Banská Štiavnica, PR Štiavnické Bane a Pamiatkovej zóny Banská Hodruša sem patria aj viaceré solitérne národné kultúrne pamiatky. O význame tejto chránenej lokality svedčí aj to, že Slovenská republika prijala osobitný zákon č. 100/2002 Z. z. o ochrane a rozvoji územia Banskej Štiavnice a okolia, s cieľom vytvoriť podmienky na plnenie Dohovoru, najmä na zachovanie urbanizovaného priestoru historického jadra Banskej Štiavnice a okolia, zachovanie existujúcich architektonických, umelecko-historických a technických pamiatok v ich pôvodnom prírodnom prostredí, na zabezpečenie obnovy a oživenia stredovekého historického mesta Banská Štiavnica pri súčasnom zachovaní jeho pôvodnosti a celistvosti.

Ničivý požiar, ktorý postihol Banskú Štiavnicu 18. marca 2023, napáchal rozsiahle ekonomické, kultúrne, historické aj sociálne škody. Požiarom poškodené budovy sú súčasťou najcennejšieho pamiatkového komplexu meštianskych domov, ktorý sa Námestí sv. Trojice sformoval už začiatkom 16. storočia a podieľa na tvorbe historického výrazu Banskej Štiavnice.

Značné škody na svojom majetku utrpelo aj mesto Banská Štiavnica, ktoré je (okrem iného) aj vlastníkom Szitnyayovského domu. Tento objekt pochádza zo 16. storočia a v minulosti patril do areálu objektov Baníckej a lesníckej akadémie. Za národnú kultúrnu pamiatku bol vyhlásený 18. mája 1955. Veľmi cennou súčasťou tohto meštianskeho domu bol historický kresaný krov krokvovej hambáľkovej sústavy s plnohodnotným vešadlom, viazaný v pozdĺžnom smere vyspelou formou ležatej stolice. Aj keď bol v nedávnej minulosti krov opravovaný, jednoznačne si zachoval pamiatkové hodnoty, na základe ktorých bol, rovnako ako celý objekt,

aj pamiatkovo chránený. V čase prieskumu konštrukcie nebol spracovaný dendrochronologický výskum jej drevených častí, ale z konštrukčno-typologického hľadiska ju bolo možné orientačne datovať. Krov bol typickým predstaviteľom vyspelých krokvových hambáľkových krovov v manzardovej úprave stavanej v našom prostredí predovšetkým od polovice 18. storočia do polovice 19. storočia.² Požiarom došlo k úplnému zhoreniu krovu, strechy, poškodeniam rímsy, okien a dverí, poškodeniu fasády, k zničeniu a pretečeniu stropov a zničeniu prepojovacích schodísk a kotolne objektu. Poškodený bol interiér, zariadenie, podlahy objektu aj jeho okolie.

V bode C.8 uznesenia vlády č. 142 z 5. apríla 2023 k návrhu na riešenie následkov ničivého požiaru v Banskej Štiavnici v lokalite UNESCO, vláda zaviazala ministerstvo financií v spolupráci s mestom Banská Štiavnica pripraviť a na rokovanie vlády predložiť návrh na poskytnutie finančných prostriedkov pre mesto Banská Štiavnica.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade s úlohou C.8. uznesenia vlády č. 142/2023 ministerstvo financií navrhuje poskytnúť mestu Banská Bystrica dotáciu v sume 4 000 000 eur z rozpočtovej rezervy vlády podľa § 3 ods. 2 výnosu Ministerstva financií SR č. 26825/2005 – 441 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva financií SR v znení opatrenia Ministerstva financií SR z 19. januára 2022 č. MF/004274/2022-119 na odstránenie následkov požiaru a rekonštrukciu objektu Szitnyayovský dom (ďalej len „projekt“).

Dotácia bude mestu poskytnutá pri dodržaní zákonných podmienok a podmienok výnosu a na základe účinnej zmluvy o poskytnutí dotácie.

Cieľom projektu je komplexne zrekonštruovať historický Szitnyayovský dom a zachovať atraktívny a jedinečný historický ráz centra mesta Banská Štiavnica, a obnovia sa priestory pre výučbu základnej umeleckej školy. Vo výsledku bude možné opätovné využívanie objektu žiakmi a učiteľmi Základnej umeleckej školy v kvalitnejších podmienkach. Zrekonštruované priestory by zároveň mohli ponúkať aj ďalšie využitie pre obyvateľov a návštevníkov mesta. Budova s obnovenou fasádou a funkčnosťou v konečnom dôsledku prispeje k zvýšeniu turistickej atraktivity lokality.

² Zdroj: <https://www.pamiatky.sk/page/vzacny-zniceny-historicky-manzardovy-krov/>. Prístup 18. 4. 2023.

Predpokladaný časový harmonogram realizácie projektu:

2023

- vyčistenie objektu po požiari a odstránenie následkov,
- realizácia dočasného zastrešenia
- predprojektová príprava - prieskumy - reštaurátorský, pamiatkový, statický
- projektová dokumentácia komplexnej rekonštrukcie
- začatie rekonštrukčných prác

2024

- obnova objektu

2025

- ukončenie prác a vrátenie objektu do užívania

Predpokladaný rozpočet projektu

Rok použitia	Druh výdavku	Popis aktivít	Dotácia	Predpokladaná celkové výdavky
2023	Bežné	Vyčistenie objektu po požiari	300 000 €	350 000 €
	Bežné	Odstránenie následkov požiaru		
	Bežné	Zabezpečovacie práce		
	Bežné	Dočasné zabezpečenie objektu - dočasné zastrešenie		
	Bežné	Predprojektová príprava, napr. zameranie objektu a prieskumy: reštaurátorský, pamiatkový, statický a prieskum vlhnutia objektu.		
	Bežné	Verejné obstarávanie	300 000 €	300 000 €
	Kapitál.	Projektová dokumentácia komplexnej obnovy objektu po požiari		
	Kapitál.	Autorský dozor		
	Kapitál.	Rekonštrukcia objektu po požiari	500 000 €	500 000 €
2024	Kapitál.	Rekonštrukcia objektu po požiari	1 700 000 €	1 700 000 €
2025	Kapitál.	Rekonštrukcia objektu po požiari	1 200 000 €	1 200 000 €
		SPOLU	4 000 000 €	4 050 000 €

Pozn.: uvedený rozpis bol zostavený na základe kvalifikovaného odhadu, zrealizované sumy za jednotlivé aktivity sa môžu líšiť podľa výsledkov verejného obstarávania.